

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI MODERNIZATSIYASI JAHON MAMLAKATLARI BILAN XALQARO HAMKORLIK MASALALARI

Jonibekov Zohirjon Davronbek o'g'li

Namangan davlat texnika universiteti talabasi

E-mail: zohirjonjanibekov@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston iqtisodiyoti modernizatsiyasi va jahon mamlakatlari bilan xalqaro hamkorlik masalalarini hamda, O'zbekiston iqtisodiyoti va jahon iqtisodiyoti o'rtasidagi munosabatlar, modernizatsiya jarayonlari, xorijiy investitsiyalar, va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikning taraqqiyoti bo'yicha ilmiy va nazariy tadqiqotlarni jamlab oladi.

Kalit so'zlar: Iqtisodiyot, modernizatsiya, xalqaro hamkorlik, investitsiya, taraqqiyot, tadqiqot.

O'zbekiston iqtisodiyoti modernizatsiyasi, barqaror iqtisodiyot va jahon mamlakatlari bilan xalqaro hamkorlik masalalari O'zbekistonning iqtisodiyotini yanada rivojlantirish, barqaror iqtisodiyotni ta'minlash, va jahon mamlakatlari bilan o'zaro xalqaro hamkorlikni rivojlantirish uchun bir qator qadam va reformalarni o'tkazishni o'z ichiga olgan strategik masalalardir.

O'zbekiston mustaqillik davrining boshlang'ich yillarida ishlab chiqarishning tanqidiy-tahliliy tizimini o'zgartirishga yo'naltirilgan. 2017 yilida prezident Shavkat Mirziyoyevning rahbarlik qilishida keyingi moliyaviy reformalar amalga oshirilmoqda. Bu reformalar, moliyaviy tizimni iqtisodiyotni yangilash, investitsiyalar olinishini oshirish, korruptsiyaga qarshi kurashish, tadbirkorlik faoliyatini olib borish va xalqaro savdo munosabatlarini rivojlantirish yo'nalishida amalga oshirilmoqda. O'zbekiston davlati, mamlakatning iqtisodiyotini rivojlantirish maqsadida katta miqdorda investitsiyalar qo'shmoqda. Yuridik muhitni osonlashtirish, investitsiya qabul qilishni osonlashtirish va investitsiyalarni jalb qilish uchun qo'shimcha imtiyozlar tuzilmoqda. Infrastrukturaning rivojlantirish, transport tarmoqlarini oshirish va mamlakatni tashqi savdo uchun yaxshi o'ramoqqa solish uchun keng tajribali loyihalarga e'tibor qaratilmoqda.

Keyingi yillarda tashqi savdo sohasi davlatimiz iqtisodiy rivojlanishining muhim shakllaridan biriga aylandi. Bu ishlab chiqarishni kengaytirish va modernizatsiya qilish, iste'mol tovarlari ishlab chiqarish va turli xizmatlar ko'rsatishga xizmat qilmoqda.

Ko'pincha eksportga yo'naltirilgan Yevropadagi Germaniya yoki Osiyodagi Xitoy kabi ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, aynan tashqi savdo davlatning iqtisodiy rivojlanishining dvigateliga aylanishi mumkin.

O'zbekiston iqtisodiyoti modernizatsiyasini oshirish yo'lida qat'iy kurashmoqda. Bu jarayon davlatning iqtisodiyotining yangilanishi, innovatsion jarayonlarni olib kirish va sodda tuzilgan sharoitlarda iqtisodiy faoliyatni olib borishni o'z ichiga oladi. O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalash uchun katta miqdorda moliyaviy resurslar sarflanmoqda. Davlat xususiy so'rovlarini aks ettirib, mamlakatda yangi korxonalar tashkil etilmoqda. Xususan, texnologik yangiliklarni qabul qilish, innovatsion faoliyatni olib borish va xalqaro savdo munosabatlarni rivojlantirish maqsadida investitsiyalar kengaytirilmoqda.

Modernizatsiya, oliy texnologiyalar va inovatsiyalarni joriy qilish orqali amalga oshirilmoqda. Bu orqali sanoat, xizmat va agro-sanoat sohalari texnologik o'sish, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishni yanada rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalashda tashqi savdo va xalqaro tijoratga katta e'tibor qaratilmoqda. Yangi savdo yo'nalishlari olib borilmoqda va mamlakat jahon bo'ylab savdo munosabatlarini rivojlantirish uchun qo'shimcha shartnoma va kelishuvlar tuzilmoqda.

Modernizatsiya jarayonida yerli bozorlar va infrastruktura rivojlantirilmoqda. Transport tarmoqlari, tijorat markazlari, kommunikatsiya vositalari va boshqa sohalar o'zaro aloqalarni mustahkamlaydi va iqtisodiy faoliyatni yanada samarali qiladi.

O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirish uchun kasb-hunar ta'limi tizimiga katta e'tibor qaratilmoqda. Ishbilarmonlar tayyorlash, innovatsion va yuqori tekshiruvli xizmatlarni ko'rsatishga tayyorlangan mutaxassislarini o'qitish orqali mamlakatning kuchli iqtisodiyoti bo'lishini kafolatlaydi. Qishloq xo'jaligi va agro-sanoat sohasida ham modernizatsiya kengaytirilmoqda. Taniqli bozorlarga kirish, texnologik yangiliklarni joriy qilish va suv, energiya va bog'lovchi materiallarni tejamlangan sharoitlarda ishlab chiqarish mamlakatning bu sohada rivojlantirilishini ta'minlaydi. O'zbekiston iqtisodiyoti modernizatsiyasi jahon bo'ylab yangi rivojlanish yo'nalishlari va innovatsion faoliyatga bo'lgan qiziqishni ko'rsatadi. Bu, davlatning iqtisodiyotini o'zaro bog'liqlik, savdo va tijorat, sanoat va servislarni yangilash va rivojlantirish, hamda inson manfaatlarini ko'rsatishga qaratilgan boshqa strategik bosqichlardan faqat bir qismini ifodalaydi.

O'zbekiston, Xitoy, Rossiya, Turkiya va boshqa bir qator mamlakatlar bilan iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirishda faol ishtirok etadi. Shu jumladan, investitsiyalar oqimiga olib kelish, yirik iqtisodiy loyihalarni amalga oshirish, xorazm texnologiyalarni olib kirish, va tijorat munosabatlarni rivojlantirish orqali mamlakatlararo iqtisodiy aloqalarni mustahkamlaydi.

O'tgan qisqa muddatda O'zbekiston ushbu eksportga yo'naltirilgan modelni to'liq o'zlashtirib ko'pgina mamlakatlar bilan savdo hamkorlarini kuchaytirish va tashqi savdoni ko'paytirish bo'yicha faol qadamlar qo'ydi. Ushbu o'zgarishga sanoatdagi ishlarning holatini chuqur tahlil qilish yordam berdi. Bu yo'lida bir nechta muhim

yo'nalishlar mavjud:

Iqtisodiy Modernizatsiya: O'zbekiston Hukumatining qat'iy diqqati iqtisodiy modernizatsiyaga yo'naltirilgan. Bu, moliyaviy sektor, infrastruktura, innovatsiyalar, va tadbirkorlikni rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Mamlakat ichidagi iqtisodiy islohotlar, yirik loyihalar va innovatsion texnologiyalar orqali yangi iste'molchilar uchun imkoniyatlar yaratilmoqda.

Investitsiyalar va Moliya Sohasi: O'zbekiston, xususiy tadbirkorlik va xorijiy investitsiyalar bilan moliya sohasini mustahkamlashda davom etmoqda. Mamlakatda investitsiyalarni jalb etish, moliya sohasini modernizatsiya qilish, va xorijiy investorlarni jalb etish bo'yicha qonunlar va qoidalarni rivojlantirish uchun harakat qilinmoqda.

Tadbirkorlik va Sanoat Rivojlanishi: O'zbekiston, tadbirkorlik va sanoat sohasini rivojlantirish, mahsulotlarni qo'llab-quvvatlash va eksportni oshirish bo'yicha qat'iy qarorlar qabul qilmoqda. Yirik sanoat loyihalari, texnologiyalar, va yangi ish o'rinlari tashkil etish orqali iqtisodiyotni kengaytirishga harakat qilinmoqda.

Infrastruktura Rivojlanishi: Transport tizimini, kommunikatsiyalarini, va energiya tizimini rivojlantirish bo'yicha katta loyihalar amalga oshirilmoqda. Bu, mamlakatni xorijiy investorlar uchun atraktiv (qiziqarli) qilish, mahsulotlarni eksport qilishni osonlashtirish, va iqtisodiyotni yangi darajaga ko'tarish uchun muhimdir.

Xalqaro Hamkorlik va Savdo Munosabatlari: O'zbekiston, jahon mamlakatlari bilan o'zaro savdo munosabatlarni kengaytirishga intilishmoqda. Xalqaro savdo shartnomalari, iqtisodiy hamkorlik tuzumlarini o'z ichiga olgan vaqtinchaliklar, va xorijiy moliyaviy tashkilotlar bilan xalqaro shirkatlar tashkil etilmoqda.

Texnologik Ravishda Rivojlanish: Texnologik taraqqiyot va innovatsiyalar muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston, texnologik taraqqiyotni oshirish, yangi texnologiyalarni qabul qilish va ularni o'z ichiga oladigan strategiyalar asosida iqtisodiyotni rivojlantirishga harakat qilmoqda.

O'zbekiston, bir qator xalqaro tashkilotlarga a'zo bo'lib, ular orqali jahon mamlakatlari bilan diplomatik munosabatlarni rivojlantiradi. Uning diplomatiya strategiyalari, mamlakatlarni o'zaro qo'llab-quvvatlash, o'zaro qarorlarni amalga oshirish va regional va dunyoviy masalalarda o'zaro fikr almashish orqali o'zini ko'rsatadi.

O'zbekistonning geografik o'rni uning transport va logistika sohasida potentsialni ko'rsatadi. U yuridik va tijorat shartnomalarni o'z ichiga olgan holda transport sohasini rivojlantirishga intilmoqda, bu esa jahon bo'ylab tovarlar transportini osonlashtiradi. Jahon mamlakatlari bilan xalqaro korxonalar orqali texnologik almashtirish va tajribalar almashish o'zbekistonda sanoat va texnologiyalarni rivojlantirishni ko'rishni ta'minlaydi.

O'zbekiston, jahon mamlakatlari bilan madaniy aloqalarni rivojlantirishda ham

ishtirok etadi. Dasturlar va festival tashkil etish, san'atkorlar almashishi va o'zaro tanishuv va tajribalar orqali madaniy munosabatlarni kengaytirish, insonlararo aloqalarni mustahkamlaydi. Davlatimiz jahon bo'ylab tijorat munosabatlarini rivojlantirish uchun qo'shimcha qadamlar tashlamoqda. Qo'shimcha savdo zonalarini yaratish, yuridik shartnoma va qo'shimcha imtiyozlar bilan shug'ullanish, jahon bo'ylab savdo munosabatlarini osonlashtirishga yordam beradi.

Bu masalalar O'zbekistonning jahon mamlakatlari bilan xalqaro hamkorlik sohasidagi asosiy yondashuvlardan faqat bir qancha misollar. O'zbekiston jahon mamlakatlari bilan keng samarali hamkorlikni mustahkamlayotgan davlat sifatida o'zini ko'rsatmoqda.

Bu tashkil etilayotgan faoliyatlar o'zbek xalqi uchun ishonchli va mustahkam iqtisodiyot yaratish yo'lini ochmoqda. Bunda, O'zbekiston hukumati xorijiy mamlakatlar bilan hamkorlik qilish, moliyaviy tizimni mustahkamlash, tadbirkorlikni rivojlantirish, va xalqaro savdo munosabatlari bo'yicha tuziladigan strategiyalarni amalga oshirishda davom etmoqda.

Shavkat Mirziyoyevning rahbarlik qilishida, O'zbekiston katta miqdorda moliyaviy reformalarni amalga oshiradi. Bu reformalar, mamlakatning iqtisodiyotini yanada rivojlantirish, korruptsiyaga qarshi kurashish va moliyaviy tizimni isloh qilishni o'z ichiga oladi. Prezidentning boshqaruvida, O'zbekiston sanoat va texnologiyalar sohasida islohotlarni olib borayotgan, yangi korxonalar tashkil etayotgan va xorazm texnologiyalarni olib kirish uchun faoliyat ko'rsatayotgan. Bu, mamlakatning innovatsion va yangi texnologiyalarni joriy qilish maqsadida harakat qilishini ko'rsatadi.

O'zbekiston tijorat munosabatlari sohasida ham islohotlar amalga oshirilmoqda. Xalqaro savdo munosabatlarni rivojlantirish, o'zbekistonning xalqaro savdo hamkorlarini kengaytirish uchun turli yo'nalishlarda harakat qilish, tijorat shartnomalarni o'zgartirish va yangi bozorlarga kirish yo'nalishida islohotlarni amalga oshirish. Prezidentimizning rahbarlik davrida O'zbekiston transport va infrastrukturasini rivojlanmoqda. Qo'llanmalar, yo'l-yo'riq tarmoqlari va transport vositalarini rivojlantirishga bo'yicha strategiyalar olib borilmoqda. Bu, mamlakatning transport tizimini osonlashtirish, tovarlar transportini tezlashtirish va tashqi savdoga kirishni oshirish maqsadida amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga, eksport o'sishi yuqori qo'shimcha qiymatga ega bo'lgan elektr jihozlari, tikuv va trikotaj mahsulotlari, kabel va simlar, qurilish materiallari kabi sanoat mahsulotlari hajmining ko'payishi hisobiga ta'minlandi.

Ayni paytda davlatimiz resurs-iqtisodiy imkoniyatlarimiz va salohiyatimizga mos keladigan jahon savdo tizimida o'zining munosib o'rnini topish maqsadida Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish bo'yicha faol muloqotni boshladi.

Amalga oshirilayotgan ushbu keng ko'lamli islohotlar va tashqi iqtisodiy

faoliyatni rag‘batlantirish, ko‘plab davlatlar bilan mustahkam ishbilarmonlik aloqalari o‘rnatish samarasida O‘zbekistonning eksport salohiyati yuksalib borayotganini kuzatish mumkin. O‘z navbatida, eksport qiluvchilar uchun zarur shart-sharoit yaratish, sanoat quvvatlarini modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali milliy mahsulotlar eksporti hajmini oshirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Bu esa O‘zbekistonga tashqi bozorlarda mustahkam o‘rin egallash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1) Mirziyoyev Sh.M. —2017 — 2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha harakatlar strategiyasini kelgusida amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida F-5024-son Farmoni. 2017 yil 15 avgust.
- 2) Байдулин М.С. Обеспечения экономической безопасности ЕАЭС на основе развития экономической интеграции стран СНГ. //Диссертация на соискания ученой степени доктора экономических наук. Москва 2017.
- 3) Бузрукова Г.Д. Влияние интеграции на экономическую безопасность Российской Федерации. –М.: 2010.
- 4) Болгова И., Никитина Ю. Евразийский экономический союз между интеграцией и суверенитетом. //Журнал Современная Европа, 2019, №5, -С 13- 22.
- 5) www.uza.uz